



Katedra divadelní vědy

**Oponentský posudek disertační práce Elišky Brtnické Vzdušná akrobacie jako východisko tvorby v cirkusovém umění: Umělecký výzkum akrobatického pohybu v rámci tvorby inscenace *Enola***

Oponent: doc. Mgr. Martin Pšenička, Ph.D.

Disertační práci Elišky Brtnické čtu jako otevřenou strukturu, jejímž svorníkem je to, co se v posledních letech nazývá umělecký výzkum, tedy výzkum, který provazuje uměleckou tvorbu (praxi) s její analýzou a reflexí, tedy se snahou pochopit a pojmenovat zákonitosti svého počínání, umístit je do širšího kontextu, nahlédnout je a vyložit – pro sebe a samozřejmě i pro potenciálního čtenáře. Touha pojmenovat vnitřně souvisí i s touhou po ustavení, etablování, prosazení své činnosti, svého oboru jako svébytné lidské, v tomto případě umělecké činnosti, jež má svá nezaměnitelná specifika. Obor bez pojmového ukotvení, jímž o sobě sám přemýšlí, artikuluje svůj terén a dává tak o sobě vědět, jako by v jistém smyslu postrádal své místo ve světě. Myslím, že disertační práce Elišky Brtnické je takovýmto nijak proklamativním, protože osobním a z vnitřní potřeby vzrostlým pokusem o to ustavovat jazyk, jímž lze o novocirkusovém umění hovořit a přemýšlet.

Otevřená struktura, přístup, který je podle všeho Elišce Brtnické blízký i v její tvorbě, činí z práce nepravidelnou srostlinu několika perspektiv, křížících úvahy obecně-teoretické či estetické, s rozbohem technických, praktických aspektů tvorby i reflexí ryze osobního zázemí tvůrčího procesu. Důležitým, snad nejdůležitějším faktem této otevřené struktury je skutečnost, že to nejpodstatnější je v práci přítomno jen zprostředkovaně – tzn. samotný proces tvorby a jeho výsledky. Práce je součástí tohoto procesu, je jejím dodatkem, zrcadlem, sebereflexí, autopsií, přizváním do dílny tvůrčího uvažování, do místa, kde se věci rodí, asociativně vystupují a mizí, racionálně, vědomě konstruují a intuitivně prosakují, tedy do míst, která jsou běžně v jakémsi



## FILOZOFICKÁ FAKULTA Univerzita Karlova

Katedra divadelní vědy

podvědomí tvarů, s nimiž se setkává divák, tedy ten, kdo tvůrčí proces svou spoluúčastí završuje. Charakter takovéto práce činí z člověka, jakým jsem kupříkladu já (tedy řekněme divadelní historik/teoretik), nikoli pouhého čtenáře, ale spíše svědka osobní zpovědi.

Když říkám osobní zpověď nemyslím tím jakési do sebe uzavřené esoterické meditování, jímž autor hovoří k sobě. Brtnická se skrze svůj zájem o vzdušnou akrobacii a akrobatickou choreografii – pojem, který, jak uvádí, touto prací zavádí – dostává jemně na pole teoretické reflexe, tedy reflexe zkoumající nejen její vlastní tvorbu, ale obecnější zákonitosti oboru. Samozřejmě že tato její teoretizující zkoumání, či možná přesněji hledání poetiky, jsou vždy plně vrostlá do její vlastní tvorby a zkušeností. Vždy za své uvažování ručí svou empirií, což má pochopitelně své klady (víme, kdo nese za napsané odpovědnost), i svá omezení (leckdy je empirie zátěží, leckdy potřebuje odpružit, přesáhnout). Osobně je pro mě zajímavé Brtnické zvažování tématu spektakulárnosti, k němuž se chce dobrat právě a jen skrze svou praxi, laboratorně. Inspirativní čtení, i když tak složité téma, téma řekl bych neřešitelné, protože tak obsáhlé, antropologicky a kulturně nevyčerpitelné. Ale i přesto si tohoto pokusu cením.

Osobní hledání nadosobního se projevuje i v části věnované dramaturgii nového cirkusu, Brtnická ji nazývá dramaturgií disciplíny. Podstatné ovšem je, že autorka neulpívá na zkoumání dílčích dramaturgických otázek (ty jen krátce zmíní), ale skrze dramaturgii otevírá širší otázky estetiky aktuálního cirkusového umění, jeho struktury a vnímání.

Samostatnou část práce tvoří kapitola věnovaná japonskému vlivu na tvorbu Brtnické. Autorka zde představuje jakousi plastickou krajinu, z níž čerpá sílu nejen pro své tvůrčí počiny. Japonská inspirace je pak důležitá pro závěrečný „spoiler“ (prosím míněno v nadsázce), v němž čtenáře vpouští do zákulisí svého díla *Enola*.



**FILOZOFICKÁ FAKULTA**  
**Univerzita Karlova**

Katedra divadelní vědy

Práci Elišky Brtnické čtu jako práci tvůrce otevřeného, inspirativního a usilovně uvažujícího o své tvorbě, kterou stále hodlá posouvat a skrze tento posun posouvat i obor samotný. Práci velmi rád doporučuji k obhajobě.

V Horoměřicích 24. září 2018

Martin Pšenička